

BRINGING HOME THE BACON

A UNIQUE SITUATION

SOURCES / מראי מקומות

1. דברים פרק ו' פסוקים י'-י"ב
2. תורה תמימה (גמרא חולין ז).
3. רמב"ם הלכות מלכים פ"ח ה"א וכסף משנה
4. רמב"ן על התורה שם
5. במדבר פרק ל"א פסוקים כ"א-כ"ג עם רש"י
6. רמב"ן על התורה שם
7. חדושי הגרי"ז על התורה פ' ואתחנן
8. משך חכמה דברים שם עם הערת הר"י קופרמן
9. ספר יהושע פרק ה' פסוקים י'-י"א עם רש"י

דברים פרק ו'

1.

י וְהָיָה כִּי יִבְיָאֶךָ ד' אֶלְקִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר
 לְךָ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא בְנִיתָ: יא וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵאתָ וּבֵרַת
 חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חֲצַבְתָּ כְּרָמִים וְזִיתִים אֲשֶׁר לֹא נָטַעְתָּ וְאֶכְלֵתָ וְשִׁבְעַתָּ: יב הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן
 תִּשְׁכַּח אֶת ד' אֲשֶׁר הוֹצִיאָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

תורה תמימה

2.

(יא) מלאים כל טוב. אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב, מאי דכתיב ובתים מלאים כל טוב
 זה קותלי דחזירי, מלמד שאפילו דברים טמאים הותרו להם^(ט) [חולין י"ז א'].
אוצר החכמה

שופטים. הלכות מלכים פ"ח

3.

כסף משנה

פ"ח א חלוצי צבא זכו. בפ"ק דחולין (דף י"א.) ונחמס מלאים כל טוב א"ר ירמיה בר אבא אמר רב כחלי דחזירי וגירסת רבינו נראה שהיא קדלי דחזירי והם ערפי החזירים כלומר וסיפיה דקרא ואלת ושבעת. וסובר רבינו היינו דוקא היכא דלא שכיח ליה היתרא צאוסה שעה אצל אי שכיח קמיה היתרא לית ליה למישבך היתרא ולמיכל איסורא ולכן כתב אם ירעב ולא ימוא מה יאכל. ואין כוונתו דמני שהיא מסוכן מהמת רעבון דהא פשיטא ואפילו אינו מחלוזי צבא נמי אלא כשהאצ לאכול ולא שכיח ליה היתרא וכמו שכתבתי וסובר ג"כ שקדלי דחזירי לאו דוקא אלא ה"ה לכל איסור מאכלות:

א חלוצי צבא כשיכנסו בגבול העכו"ם ויכבשום וישבו מהן. מותר להן לאכול נבלות וטרפות ובשר חזיר וכיוצא בו. אם ירעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלות אלו האסורים. וכן שותה יין נסך. מפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירים וכיוצא בהן:

4.

רמב"ן

והרב כתב בהלכות מלכים ומלחמותיהם (רמב"ם פ"ח ה"א) חלוצי צבא משיכנסו בגבול הגוים וישבו בהם מותר להם לאכול נבלות וטרפות ובשר חזיר וכיוצא בו, אם רעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלים אלו האסורים, וכן שותה יין נסך, ומפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירים וכיוצא בהן. ואין זה נכון, שלא בשביל פקוח נפש או רעבון בלבד

הותר בשעת מלחמה, אלא לאחר שכבשו הערים הגדולות והטובות וישבו בהן התיר להם שלל אויביהם. ולא בכל חלוצי צבא, אלא בארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו כמו שמפורש בענין. וכן יין נסך שהזכיר אינו אמת, שבכל איסורי ע"ז היא עצמה ומשמשיה ותקרובת שלה הכל אסור, שנאמר (להלן ז' כו) שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא. ואם לא נתכוון הרב אלא להתיר סתם יינן במלחמה, וכי למה הוצרכנו לדבר זה, איסורי תורה הותרו גזרות של דבריהם יהיו אסורות:

במדבר פרק לא'

כא וַיֹּאמֶר אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן אֶל אַנְשֵׁי הַצָּבָא הַבָּאִים לְמַלְחָמָה זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ד' אֶת מֹשֶׁה: כב אַךְ אֵת הַזֵּהָב וְאֵת הַכֶּסֶף אֵת הַנְּחֹשֶׁת אֵת הַבְּרֹזֶל אֵת הַבְּדִיל וְאֵת הָעֹפְרַת: כג כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אַךְ בְּמִי נִדְּהָ יִתְחַטָּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם:

רנ"י

(כג) כל דבר אשר יבא באש. לנצל זו כלום: תעבירו באש. כדרך תשמישו הגעלתו, מה שתשמישו על ידי חמין יגעילנו בחמין, ומה שתשמישו על ידי לל, כגון השפוד והאסכלה, ילָּפְנוּ צֹר (ע"ז עה:):

רמב"ן

והזהיר אותם עתה בהגעלת כלי מדין מאיסורי הגוים, ולא אמר להם זה מתחלה בכלי סיחון ועוג שלקחו גם שללם, כמו שאמר (דברים ב לה) רק הבהמה בזונו לנו ושלל הערים אשר לכדנו. והטעם, כי סיחון ועוג מלכי האמורי הם וארצם מנחלת ישראל היא, והותר להם כל שללם אפילו האיסורים דכתיב (שם ו יא) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת, ואמרו רבותינו (חולין יז.) קדלי דחזירי אשתרי להו, אבל מהיין לא היה משלהם ולא לקחו את ארצם, רק לנקום נקמתם הרגו אותם ולקחו שללם ולכך נהג האיסור בכליהם.

חידושי הגרי"ז הלוי על התורה

צה; .

שם) (ו' י') ברמב"ן מביא מש"כ הרמב"ם פ"ה מהלכות מלכים ה"א חלוצי צבא משנכנסו בגבול הגוים וישבו מהם, מותר להם לאכול נבלות וטרפות ובשר חזיר וכיו"ב, אם רעב ולא מצא מה יאכל אלא מאכלים אלו האסורים, וכך שותה יין נסך, מפי השמועה למדו "ובתים מלאים כל טוב", כתלי חזירים וכיו"ב. וחלק הרמב"ן בב' דברים . א. דזה דוקא בארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו כמו שמפורש בענין, ולהרמב"ם דין זה הוא בכל המלחמות, ועין ברמב"ן מטות ל"ט ג', ב. דהרמב"ם סובר דגם יין נסך מותר, דהיינו איסורי הנאה. והרמב"ן סובר דרק איסורי אכילה הותרו ולא יין נסך, והביאור במחלוקתם השניה, דלהרמב"ם ההיתר הוא. לא היתר בהחפצא. לומר דהחפצה הותרה אלא רק היתר אכילה, וממילא בכל דבר נאמר היתר לאכילה, וביין נסך נאמר ג"כ היתר זה, ורק לאכילה ולא להנאה. דהדבר בעצמו לא הותר, ורק נאמר היתר לאכילה, אבל הרמב"ן סובר דנאמר היתר בהחפצא. ולפ"ן יין נסך דא"א שיותר הדבר דבאסור הנאה לא נאמר היתר, וממילא כל החפצא לא הותרה כלל, גם לאכילה, דלא נאמר היתר מיוחד לאכילה, אלא דהדבר עצמו ולפ"ן תלוי אם הוא איסור אכילה, וי"נ שהוא מאיסורי הנאה לא התורה (עין בהעתקה תמורה זף י"ז .)

ו, יא ובתים מלאים כל טוב.

אפילו קדלי דחזירי הותר¹ בשבע שכבשו וכו'. לכן מסיק (פסוק יב) "השמר לך", כי טבע הדברים האסורים שמטמטם את הלב, וכמו שכתוב (ויקרא יא, מג) "ונטמתם במ"², ואפילו אם אוכלן בהיתר³. ולכן יחלל שבת לחולה ולא יאכילנו נבילה⁴.

¹היתר

²אוצר חכמה

4. אורח חיים שכ"ח, י"ד.

היה חולה שיש בו סכנה וצריך בשר, שוחטין לו ואין אומרים נאכילנו נבילה. הט"ז ביאר אחרת מרבינו: כי בנבילה יעשה עבירה בכל כזית וכזית... ובדרך דומה לזו של רבינו מבאר הנצי"ב: מעתה באה דרשה זו להתיר את האסור בשעת מלחמה. ועל זה הנהירה ביותר על שארי דברים, משום דטבע מאכלות אסורים לטמטם את הלב... ובהרחב דבר: וכזה נראה טעם ההוראה הידועה ברא"ש ור"ן דשוחטין לחולה שיש בו סכנה בשבת כדי שלא להאכילו נבילה, אע"ג שאיסור נבילה קל מחילול שבת...

ספר יהושע פרק ה'

י וַיַּחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרְבֹת יְרִיחוֹ: יא וַיֹּאכְלוּ מֵעֵבֹר הָאָרֶץ מִמִּחְרַת הַפֶּסַח מִצֹּת וְקִלּוֹי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה:

רש"י

(יא) ממוחרת הפסח. יום הנפת העומר שהקריבו עומר תחלה, ומו' צאדר שמת משה שפסק המן, היו מסתפקין עד עכשיו ממנו שצכליהם שלקטו בשבעה צאדר, שנאמר (שמות טו לה): את המן אכלו ארבעים שנה, והלא מ' שנה חסר שלשים יום, שהרי תחלת ירידת המן צט"ו=צאייר, אמור מעתה צחררה שהוליאו ישראל ממזרים, טעמו טעם מן: